

SLOVENCİ V ZRELEM IN POZNEM SREDNJEM VEKU

VELIKA KARANTANIJA

- po padcu kneza Koclja (Spodnja Panonija) je frankovski cesar združil vse slovensko ozemlje in ga podredil svojemu sinu - **Arnulf Koroški**
- za krajši čas postane cesar in praznuje božič na krnskem gradu
- v 9. st. vdrejo Madžari (Ogri) - nomadsko ljudstvo iz vzhoda - roparski pohodi v I in Nemčijo (D) - vsaj 15x prečkajo SLO - veliko škode - ohrani se le Karantanija
- Madžari (H) se kot klin zarijejo med Slovence in Slovake - tako izgubimo ozemeljski stik z drugimi zahodnimi Slovani (Slovaki, Moravci, Čehi)
- **bitka pri Augsburgu 955** - cesar (SRCNN) Oton I. premaga H in jih prisili k ustanovitvi države **Ogrske** (OGR) v Panonski nižini - ustanovitev Vzhodne marke (Avstrija)
- bavarsko-karantanska (nemška) vojska zasede SLO ozemlje
- da bi utrdil mejo proti H, cesar na SLO ustanovi **mejne krajine** ali **marke: grofije ob Muri, Karantanska** (Gradec), **Podravska** (MB), **Savinjska** (CE), **Kranjska** (LJ), **Veronska in Furlanska** (GO), in **Istrska krajina** (KP) in jih podredi **Vojvodini Koroški** (Celovec) - nastane **Velika Karantanija**
- ker se H kmalu umirijo, ta razpade že čez nekaj let na posamezne krajine - odvisne neposredno od cesarja - **zametek slovenskih dežel**
- OGR je segala na SLO ozemlje do Ptuja - sčasoma se meja ustali na reki Muri in pod OGR le še **Prekmurje** (razdeljen med Železno in Zalsko županijo)
- **obala Istre** (TS, KP, PI) pride iz rok Bizanca v roke Frankom - zmanjša se vloga mest - nazadovanje, kolonizacija Slovencev - etnični spori med SLO in I
- po letu 1000 pridejo obalna mesta pod Benečane (VE) - želja po nadzoru Jadrana («mare nostrum»)
- Franki so sprožili **fevdalizacijo** SLO ozemlja
- vladarji so SLO ozemlje podeljevali v fevd **nemškemu plemstvu** (Bavarci, Franki - strukturna kolonizacija), zelo malo slovenskemu - **germanizacija**
- staroslovenske župe so opuščali - razvije se pridvorno gospodarstvo

- osnovna gospodarska enota postane **huba** – kmetija z najetim zemljiščem
- zadruge so razpustili in si podredili kmete
- Slovenci postanejo podložniki in Nemci gospoda

RAZVOJ SLOVENSКИH DEŽEL

- **slovenske dežele** so bile s Slovenci poseljene upravne enote SRCNN: Štajerska, Koroška, Kranjska, Goriška in Istra (brez obale)
- ozemlje Prekmurja, Beneške Slovenije in Slovenske obale ni pripadalo SRCNN, zato ga ne štejemo pod slovenske dežele
- srednjeveške dežele niso upoštevale narodnostnih meja – močna **regionalna zavest** prebivalstva zavira razvoj narodne zavesti – ta se dokončno razvije šele v 19. stoletju
- preobrazba mejnih krajin v dežele je trajala stoletja
- v 11. st. je cesar razdelil vse ozemlje med posvetne in cerkvene fevdalce
- vpliv fevdalca na upravo dežele je bil odvisen od velikosti njegovega fevda
- najmočnejši fevdalec postane **deželni knez** – teži k deželnemu pravu – dežela postane **paradržava** (država v državi)
- do 15. st. vse slovenske dežele postanejo **habsburška dedna posest**

Štajerska (Št)

- razvije se iz Karantanske krajine – najhitrejši razvoj

- v 11. st. oblast prevzamejo **Taungavci** (plemiški rod) – sedež na gradu **Steyr** (A) – Steyrmak (Štajerska marka = Štajerska)
- s politiko dedovanja so zaokrožili njeno ozemlje
- utrdili so mejo z OGR na reki Muri – **strelski dvori** (sistem utrdb)
- v 12. st. cesar razglasi **Vojvodino Štajersko**
- po izumrtju Taungavcev zavlada avstrijsko plemstvo **Babenberžani** in Št podredijo Avstriji
- v 13. st. Št plemstvo izvoli za vojvodo CZ kralja **Otokarja II. Přemysla**
- 1275 ga premaga cesar **Rudolf I. Habsburški** in zavlada celotni Avstriji – habsburška dedna dežela
- glavno mesto Št postane **Gradec**
- dežela se deli na **Gornjo Št** (danes v A) in **Spodnjo Št** (danes v SLO)
- v novem veku SLO dežele združijo v **Notranjo Avstrijo** in jih podredijo **knezu** v Gradcu – knez je bil ožji sorodnik habsburškega cesarja
- delež Slovencev zaradi germanizacije pada proti severu – na koncu le še 30%

Koroška (Ko)

- razvije se iz Karantanije – najdaljša tradicija
- razpršena posest zavira razvoj v deželo – proces preobrazbe zaključen šele v 15. st.
- najmočnejši plemiški rod so bili **Spanheimi** – posest nad Celovško kotlino
- ostalo posest si delijo Goriški grofje, Salzburška nadškofija, Krška škofija
- v 13. st. zavlada **Otokar II. Přemysl** – za njim **Habsburžani** – habsburška dedna dežela
- glavno mesto je najdlje **Celovec**
- delež Slovencev zaradi močne germanizacije proti severu stalno pada – danes le še 10%

Kranjska (Kr)

- razvije se iz **Kranjske krajine** (bivša kneževina Karniola)
- v 11. st. se ji priključi **Savinjska krajina** (Dolenjska s Savinjsko dolino) – kasneje gre savinjska dolina pod Št, Dolenjska pa ostane Kranjski
- Dolenjska je bila med vsemi pokrajinami najbolj slovenska – imenujejo jo **Slovenska marka**
- do 13. st. ima največ oblasti na Kr **Oglejski patriarhat** – malo vpliva
- ostala posest je bila razdrobljena na:
 - šibke **plemiške rodbine**: Turjaški grofje, Višnjegorski g., Spanheimi, Celjski g.
 - **cerkvene ustanove**: nadškofija Salzburg, škofije Brižin (Freising na Bavarskem), Krka (Gurk na Ko) in Brixen (Tirolska)

- Kr se kasneje poveča še na Kočevsko in Belo krajino na račun Hrvaške
- v 13. st. zavlada **Otokar II. Přemysl** - za njim **Habsburžani** - habsburška dedna dežela
- glavno mesto je **Ljubljana**
- delež Slovencev je med vsemi deželami največji - okrog 80% - Kr je veljala za najbolj slovensko deželo in igra glavno vlogo v razvoju naroda

Goriška (Go)

- razvije se iz vzhodnega dela Furlanske krajine
- v 13. st. postane **Goriška grofija** - ustanovijo jo **Goriški grofje (GOG)** - krepijo se na račun propadajočega Oglejskega patriarhata - postanejo **državni knezi**
- v 14. st. dosežejo vrhunec - kasneje podležejo **Habsburžanom** v nasledstvenih bojih - habsburška dedna dežela
- glavno mesto je **Gorica**
- delež Slovencev je bil visok - okrog 60%

Istra (Is)

- razvila se je iz Istrske krajine
- razdrobljena posest: Oglejski patriarhat, GOG
- s slabitvijo Ogleja Z obalo Istre zasedejo **Benetke (VE)** - vojne med VE in Habsburžani (zlasti za Trst) - TS ostane Habs. - ločijo ga od Is v 10. st.
- meja med VE republiko in SRCNN razpolovi Istro - pod SRCNN ostane le še **Pazinska krajina** - habsburška dedna dežela
- glavno mesto je bil Pazin
- delež Slovencev se je stalno spreminjal zaradi priseljevanja Hrvatov - 20%

UPRAVNA RAZDELITEV NA SLOVENSKEM

Posvetna oblast

- posvetno elito predstavlja **plemstvo** (fevdalna gospoda, aristokrati)
- plemstvo v hierarhičnem vazalnem odnosu:
 - **višje plemstvo**: cesar, knezi, grofi
 - **nižje plemstvo**: vitezi, sluge (ministeriali)
- višje plemstvo si sprva nižje podreja – od 13. st. sta pravno izenačeni
- predstavniki deželnega plemstva sestavljajo **deželne stanove** – upravni organ neke dežele – upravljanje dežele, potrjevanje davkov - politična opora in konkurenca vojvodi (knez, grof)
- deželni stanovi so zasedali v **deželnih zborih** – vodi ga **deželni glavar**
- poleg njega deželo vodita še **deželni sodnik** in **deželni knez** (imenuje ga cesar)
- plemstvo na Slovenskem je bilo v glavnem nemško – strukturna kolonizacija
- **kosezi** (slovensko karantansko plemstvo) so z odpravo Karantanije izgubili svojo moč – večinoma so postali **svobodni kmetje**, redki so se ponemčili in se spojili z nemškim plemstvom
- za stike s podložniki plemstvo uporablja slovenski jezik
- plemstvo je bivalo na utrjenih gradovih (CE – največji, Begunje, Bled, Ptuj, ...)
- kot del plemstva SRCNN se udeležuje državnih zborov in viteških turnirjev

Cerkvena oblast

- cerkveno elito predstavlja **duhovščina** (cerkvena gospoda)
- duhovščina v hierarhičnem vazalnem odnosu:
 - **višja duhovščina**: papež, patriarhi, nadškofi, škofi, knezoškofi
 - **nižja duhovščina**: župniki, diakoni, menihi
- v zgodnjem srednjem veku antične škofije razpadejo – ohranijo se le v obalnih mestih (TS, KP)
- slovensko ozemlje si podredita **Patriarhija Oglej** in **Nadškofija Salzburg** – pokristjanjevanje Slovencev, meja na Dravi
- hud udarec zadanejo vpadi Madžarov v 10. st. – po njih Nadškofija Salzburg na Ko ustanavlja **hčerinske škofije** (Krka, Štandraž – Lavantinska šk.), Patriarhija Oglej postavlja le nove **arhidiakone**
- Oglej je zaradi sporov s papežem slabel – na njegov račun se krepijo VE in Goriški grofje
- v 15. st. ustanovijo **Ljubljanske škofije**
- prve cerkve gradi plemstvo (za odpustek, politični vpliv) – kasneje jih gradi Cerkev sama
- v 13. st. vzpostavljena nova **župnijska mreža**

- pomembno vlogo imajo **samostani** – lastniki ogromnih posesti, darovanih s strani plemstva:
 - **Kartuzijani** - katoliški puščavniški red iz 11. st. – ustanovi ga sv. Bruno - Pleterje, Žiče
 - **Red manjših bratov**: Frančiškani, Minoriti, Kapucinarji – ubožni red -ustanovi ga Frančišek Asiški – Ljubljana, Kamnik
 - **Benediktinci** – najstarejši meniški red iz 6. st. – ustanovi ga sv. Benedikt v Monte Cassinu v I – ubožni red – znana Benediktinca: škof Modest, Martin Luther – Gornji grad, Krog nad Sečovljami
 - **Cistercijani** – reformirani Benediktinci - Stična
 - **Križniki** (Nemški viteški red) – nastanejo v 12. st. med križarskimi vojnami – organizirajo bolnišnično dejavnost – združujejo viteštvo in redovništvo – po vojnah dobijo ogromno posesti na slovanskem robu SRCNN tudi na SLO – germanizacija - Ljubljana, Velika Nedelja, Metlika

HABSBURŽANI IN CELJANI

Habsburžani (HAB)

- v 13. st. izumrejo Babenberžani (Avstrija) in Spanheimi (Ko, Kr) – na SLO zavlada CZ kralj **Otokar II. Přemysl**
- novoizvoljeni cesar **Rudolf I. Habsburški** novega stanja ne prizna - v vojni Přemysl pade – HAB zvladajo na vsem ozemlju SLO dežel (najbolj na Št) in Avstrije – prestolnico SRCNN prestavi na **Dunaj**
- vzpon HAB v 14. in 15. st. ogrozi **nasledstvena kriza** – za krajši čas zvladajo **Luksemburžani** in prestavijo prestolnico SRCNN v Prago
- krizo HAB na SLO izkoristijo **Celjski grofje** – po izumrtju CEG pride do vojne za CE dediščino - HAB zmagajo 1460
- sledi vojna med HAB in OGR (kralj **Matija Hunjady - Korvin**) – Korvin za nekaj časa zasede celo Dunaj – vojna se konča šele s smrtjo Korvina
- na SLO v 16. st. končno zavlada cesar **Maksimilijan I. Habsburški**
- nezadovoljiva obramba proti TR sproži kmečke upore
- 1518 cesar zaradi TR združi SLO dežele - nastane **Notranja Avstrija** – skupni **knez** – glavno mesto **Gradec** – knez je bil praviloma cesarjev prestolonaslednik – zvest cesarju
- SLO dežele so bile **sestavni del Avstrije** – dedne dežele cesarja SRCNN (najpomembnejši vladar v krščanski Ev) – središčni položaj v Evropi – **strateška lega** med Dunajem in Trstom (HAB pristanišče)
- s prihodom **TR** se SLO dežele znajdejo na Ev robu – na našem ozemlju HAB branijo Ev pred islamizacijo

Celjski grofje (CEG)

- CEG so izvirali iz gradu **Žovnek** v Savinjski dolini – **avtohtono plemstvo**
- najprej so **HAB vazali** – podedujejo **Celje** in si pridobijo **grofovski naslov**
- izkoristijo **nasledstveno krizo HAB** v 14. st.
- **Herman II. Celjski** reši življenje cesarju v neki bitki proti TR
- v 15. st. jih cesar **Sigismund** (Žiga) **Luksemburški** povzdigne v neodvisne **državne kneze** (enakovreden status s HAB – odgovorni le cesarju) - dobijo pravice do lastne kovnice in sodišča
- nastane **Celjska kneževina** - lahko bi igrala združevalno vlogo za Slovence – njen simbol (tri šesterokrake zlate zvezdice na modri podlagi) danes spet krasijo **slovenski grb**
- **celjski grad** je najlepši na SLO - edini sledi takratnim kulturnim tokovom v Ev
- s porokami, dedovanjem in nakupi širijo svojo posest in oblast na Kr, Ko, kasneje tudi na HR, OGR in v BIH
- s cesarjem Sigismundom se poroči Hermanova hčerka **Barbara Celjska** – po smrti moža jo HAB izženejo na Slovaško – postane znana **alkimistka**
- Hermanov naslednik **Friderik II Celjski** je bil radoživ in v sramoto očetu – kljub poroki z OGR princeso se zaplete v ljubezensko afero s HR plemkinjo iz Desenic (HR Zagorje – posest CEG) – **Veronika Deseniška** – preganjana, kot čarovnica utopljena - Friderik med tem zaprt v Friderikov stolp
- Friderikov naslednik **Urh II. Celjski** se poroči s SR plemkinjo, sestro žene TR sultana – s tem se izogne TR vpadam
- HAB knez je bil še vedno brez potomcev - **dedna pogodba s HAB**
- Urhu oba mladoletna sina umreta – HAB knez dobi naslednika
- zaradi dediščine na OGR se zaplete v **spor z OGR plemstvom** (rodbina Hunjady) – v bitki proti TR pri BG 1456 zahrbtno izdan in ubit
- pravni nasledniki CEG so bili HAB – na pogrebu znameniti stavek: »Danes grofje Celjski in nikdar več!«

SREDNJEVEŠKA KOLONIZACIJA NA SLOVENSKEM

1. faza: Starejša slovenska kolonizacija (6. - 9. st.)

- naseljevanje **Slovanov** na območja poseljena že v času antike - **gričevja**
- izogibali so se dolinam - roparski pohodi barbarskih plemen (Obri, Madžari), hladnejše podnebne razmere (megla)
- **gručaste vasi** - imena izvirajo iz antičnih ali so izpeljanke besede »selo«

2. faza: Notranja in zunanja kolonizacija (10. - 13. st.)

- povečanje prebivalstva in napredek v kmetijstvu povzročata prostorsko širjenje kmetijske dejavnosti
- fevdalec naseljuje kolonizira domačine (notranja kolonizacija) ali tujce iz svojih oddaljenih fevdov (zunanja kolonizacija)
- med koloniziranimi tujci prevladujejo Nemci - germanizacija SLO podeželja - **nemška kolonizacija** (Križevniki) - severna etnična meja se spusti proti jugu (izguba ozemlja na Ko in Št), nastanejo nemški **etnični otoki** (enklave): Sorško polje, Apaško polje, Dravsko polje in Kočevsko
- **dolge (obcestne) vasi** - imena naselij vsebujejo besedo »vas« ali »dorf« - nemški priimki: Neubauer, Homan, Šmit, Šrot, ...)

3. faza: Višinska kolonizacija (13. - 15. st.)

- dvig življenjskega standarda plemstva po koncu križarskih vojn večja pritisk na izkoriščanje ozemlja fevda
- fevdalci pospešujejo **kultiviranje višinskih območij** - krčenje gozda: Gorenjska, Pohorje, Mežiška dolina
- število naselij doseže današnjo vrednost (6000)
- **samotne kmetije** in **zaselki** - imena naselij vsebujejo besedo »novaki« ali »rovte«

4. faza: Dodatna kolonizacija (16. st.)

- TR vpadi, kuga in lakota povzročajo depopulacijo nekaterih območij v J SLO
- naseljujejo se **begunci iz Balkana** – bežijo pred TR (Srbi in Hrvati) – imenovani **uskoki**
- uskoki imajo **priviligiran položaj** (polsvobodnjaki) v zameno za obrambo meje SRCNN – spori s slovenskimi kmeti
- Bela krajina, Istra, Kras, Dolenjska, Prlekija, Dravsko polje – **kulturni vpliv**
- **utrjene kmetije in vasi** – imena naselij so izpeljanke iz rodovnih imen: Adlešiči, Bojanci, Paunoviči, Hrvatini – priimki: Horvat, Jančar, Skok in srbski priimki (Vidovič, Perič, ...)

RAZVOJ IN POLOŽAJ SREDNJEVEŠKIH MEST NA SLOVENSLEM

Celinska mesta

- **pretrgan razvoj** - antična celinska mesta v zg. srednjem veku propadejo
- v zrelem srednjem veku nastajajo znova – glavni vzrok sta trgovina in promet
- SLO dežele imajo **ugoden strateški položaj** – ob poti med Sredozemljem in Panonsko nižino (Dunaj)
- plemstvo podpirajo **razvoj naselij**: sejemska pravica – trška pravica – mesto
- mesta so nastajala na območju antičnih razvalin in v bližini gradov
- v 14. st. se v mesta naselijo plemiči – udobnejše razmere kot na utrjenih gradovih – plemiški dvorci
- **priseljavanje tujih meščanov** – najuglednejši italijanski bančniki in trgovci
- manjše kot je bilo mesto, bolj je bilo slovensko – podobno danes
- **multikulturalnost mest** – večjezičnost (nemščina, italijanščina, slovenščina)
- **lastništvo mest**:
 - **posvetna last**: LJ – Spanheimi; MB in NM – HAB; GO – Goriški; CE – CEG)
 - **cerkvena last**: Škofja Loka – Brižin/Freising; Ptuj in Brežice – Salzburg)
- prva mesta na Ko že v 11. st. – sprva naselbine Judov (Judenburg na Ko)
- večina mest v 13. in 14. st – najstarejši je Ptuj – prvi dobi mestni statut
- v 15. st. nastane še nekaj mest - zaradi TR vpadov dobijo pravico do obzidja – najmanjša mesta v takratni Ev: Kočevje, Črnomelj, Lož, Višnja gora, Metlika, KK, Brežice
- celinska mesta se od obalnih razlikujejo po razvoju in strukturi – celinska mesta so **ločena od podeželja** z obzidjem
- **Kamnik** – razvoj zaradi trgovine med Št in Kr – pravica obvezne poti
- **KR** - tipično obrtniško mesto (fužine)
- **Škofja Loka** - nastane politično – želja po vplivu brižinskega škofa
- **NM** – trgovina med Kr in HR – staro ime Rudolfovo/Rudolfsburg

- **MB** in **Ptuj** – trgovina z vinom – konkurenčni spori – HAB : Salzburg
- **CE** – rezidenčno središče CEG – prevlada duhovščine in plemstva nad meščani
- **GO** – rezidenčno središče GOG – trgovina s soljo, vinom, živino
- **SG** – skladišče soli

Obalna mesta

- istrska obalna mesta imajo **nepretrgan razvoj** iz antike
- že izoblikovana **mestna samouprava** po zgledu VE – **mestna komuna** (občina) s širokim podeželskim zaledjem – **patriciji** (mestno plemstvo) imajo svoje posesti – zaposlujejo slovenske viničarje
- **romanski meščani** - danes italijanska manjšina
- v zaledju so **slovenski kmetje** – v mestih opravljajo fizična dela – hitra asimilacija
- poleg poljedelstva in vinogradništva razvito ribištvo, solinarstvo, obrt in trgovina (morje)
- večja prisotnost Judov zlasti v TS
- mesta (**KP, Izola, Piran**) v 15. st. zasede **Beneška republika** («mare nostrum»)
- **TS** ostane v rokah HAB - izločijo ga iz Istre – **svobodno mesto**

SREDNJEVEŠKA LJUBLJANA

- **1144** prva omemba Ljubljane “Odalric de **Laibach**” (Urh Ljubljanski, priča pri pogodbi) - dve leti kasneje še slovensko ime **Luwigana**
- nastala je z združitvijo treh naselij: **Mesto, Stari trg, Novi trg** – stičišče Tranča
- **1220** postane **mesto** - na Tranči je bila prva mestna hiša **Komun**, zapor (nato v Rotovžu potem na LJ gradu), mestno obzidje, lesen most (Čevljarski)
- ljubljanska gospoda so bili **Spanheimi**^{Ko} – občasni dvor na Ljubljanskem gradu – uprava ministerialov (sluge), kovnica denarja
- 13. st. **Otokar II. Přemysl** prevzame LJ za njim **Habsburžani** in **Turjaški**
- simbol mesta je **zmaj** – pošast, ki jo je ubil Herkul iz legende o Argonavtih (mitološki ustanovitelji mesta)
- zavetnik mesta (patron) je **Sv. Jurij** (grajska kapela)
- **cerkvena oblast** močno prisotna: prva cerkev Sv. Peter (prvo pokopališče), sedež oglejskega generalnega vikarja (namestnik patriarha), pridejo **redovniki**: Avguštinci, Križniki, Frančiškani, Kapucinarji (Zvezda p.)
- **špital** (bolnica) pri Starem mostu (Tromostovje), mlin ob Ljubljanici pri tržnici
- **Judje** prišli v 14. st. iz GO – judovska četrt s sinagogo na Novem trgu – posojilni posli – izgnani v 16. st.
- 14. st. postane **Kranjska vojvodina** –Ljubljana postane **prestolnica**

- 1370 sklenjen mir med VE in Habsburžani (predaja TS) - Stara cerkev (Šiška)
- 15. st. nova mestna hiša **Rotovž** - **mestni sodnik** in **mestni svet** - sestavljal notranji svet (12 svetnikov - **cvelberji**) in zunanji svet - vseh svetnikov 24, gledališče (gostujoče laške skupine)
- 1415 prvič pridejo **Turki** - utrdijo obzidje (dodajo jarek), tabor za Bežigradom
- v sporu med Habsburžani in Celjani LJ na strani cesarja - Urh II. Celjski zaman napade LJ - cesar Friderik III. v zahvalo trikrat obišče LJ
- **trgovina** med I in OGR: živina, vino, sol (mrčuni) - po rekah Ljubljanici (Trnovo) in Savi
- **obrt**: krznarska, živilska, orožarska (Vojna krajina), fužine, zlatarska
- sodbe je izvrševal **rabelj**: ščipanje z razbeljenimi kleščami, strtje s kolesom, obglavljanje, sežig na grmadi, vžiganje žiga na kožo, bičanje ...- odkrivanje čarovništva: zabadanje igle v kožna znamenja, prostitutke gole zadenjsko jahale osla
- pred Rotovžem so stali sramotilna kletka, steber (pranger) in oslovska klop
- **1461** nastane **Ljubljanska škofija** (odgovorna le papežu) - stolnica Sv. Nikolaj (Šentklavž) - prvi škof **Žiga Lamberg**
- V 16. st. **prvi župan** - **Janez Lantheri**, rušilni potres, kuga, **kmečki upor** 1515 - 6000 kmetov zažge mlin (poplave na Barju)
- **kuga**: izvajali ukrepe - **kužni red**: lazaret (Sv. Peter), kužne hiše so ogradili, označili z apnenim križem, mrtve so s kavljji zvekli iz hiše in jih zakopali na vrtu, povečanje pobožnosti - zgradijo cerkev Sv. Roka v Dravljah (procesije) in postavijo kužno znamenje

